RS § 354 Mål och budget 2027 – 2029

Ärendenummer: RS 2026/7
Paragraf föregående instans: AU § 221

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Driftbudget 2027 och plan 2028-2029 enligt förslag från Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet fastställs.
- Skattesatsen lämnas oförändrad och fastställs till 33,60 procent.
- Investeringsbudget 2027-2028 och investeringsplan 2029-2031 fastställs.
- Exploateringsbudget 2027-2028 och exploateringsplan 2029-2031 fastställs.
- Personalkostnadskompensationen 2027 fördelas med ett generellt påslag till samtliga nämnder.
- Internräntan 2027 är oförändrad och uppgår till 2,5 procent.
- Regionstyrelsen har under år 2027 rätt att omsätta lån och ta upp nya lån inom en total högsta låneram på 4 450 miljoner kronor.
- Kontokrediten för år 2027 ska vara 400 miljoner kronor.
- Ram för finansiell leasing av lös egendom år 2027 ska vara 150 miljoner kronor.
- Regionstyrelsen har under år 2027 rätt att anvisa medel ur eget kapital för tilläggsanslag till investering inom en ram av 20 miljoner kronor.
- Förslaget till regionfullmäktiges mål för 2027 godkänns.

- Ersättning för 1:e och 2:e vice ordförande i alla nämnder ska motsvara 20 % i stället för 10 % av ordförandes ersättning.
- Ersättning för ordförande i kultur- och fritidsnämnden ska motsvara 60 %.
- Ersättning för ordförande i utbildningsnämnden ska motsvara 80 %.
- Ersättning för uppdraget som regionfullmäktiges ordförande ska motsvara 20 %. Reseersättning vid förrättning ska utgå.
- Årsarvode för vice ordförande i regionfullmäktige ska motsvara 10 % av ordförandes.
- Ersättning för ledamöter i personalutskott ska motsvara 8 % av årsarvodet till regionrådsuppdrag som innefattar 100 % tjänstgöring.
- Ersättning för ledamöter i näringslivs- och utvecklingsutskott ska motsvara 8 % av årsarvodet till regionrådsuppdrag som innefattar 100 % tjänstgöring.

Regionstyrelsens beslut

- Regiondirektören får i uppdrag att säkerställa att reglementen och instruktioner harmonierar i alla utskott.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade i juni 2026 om en investeringsbudget för 2027. Det beslutades även om en investeringsram på maximalt 450 mnkr/ år för skattefinansierad verksamhet. Investeringsramen för taxekollektiv ska balanseras efter avgiftsuttagen. Övrig affärsdrivande verksamhet ska sätta investeringsnivån utifrån affärsmässighet och så att den ryms inom verksamhetens avkastningskrav.

Med hänvisning till att det är valår beslutades att driftbudget, investeringsbudget 2028-2031 samt regionfullmäktiges mål ska beslutas vid budgetavstämningen hösten 2026. I november 2026 fattas beslut om driftbudget för 2027 och plan för 2028-2029 och vilken skattesats som ska tillämpas kommande år. Det fattas även beslut om investeringsbudget 2028 och plan 2029-2031 samt regionfullmäktiges mål för 2027.

Regionstyrelsens arbetsutskott har beslutat om en driftbudget där det budgeterade resultatet 2027 uppgår till 16 miljoner kronor (mnkr).

Resursfördelningsmodellerna har beaktats samtliga år och utgår från befolkningsprognosen från mars 2026. För 2027 innebär det en ramökning till nämnderna på totalt 100 mnkr. Resurser tillförs gymnasieskolan, äldreomsorgen och hälso- och sjukvården och resurser minskas inom förskola och grundskola.

I förslaget budgeteras en generell personalkostnadskompensation till nämnderna på 125 mnkr samt en specifik satsning på jämställda löner på 15 mnkr.

Ramtillskott för interna prisökningar och externa avtal har budgeterats med 84 mnkr 2027. Ramtillskott för övriga kostnadsökningar och särskilda satsningar ges inte för år 2027. Totalt äskade nämnderna om 236 mnkr i ramtillskott utöver externa avtal, interna priser och resursfördelningsmodeller.

Totalt tillförs nämnderna 318 mnkr i budgeten 2027 vilket motsvarar 4,3 procents ökning.

Investeringsbudgeten uppgår 2027 till totalt 965 mnkr varav investeringar i skattefinansierad verksamhet är 417 mnkr. 2028 uppgår investeringsbudgeten till totalt till 829 mnkr varav investeringar i skattefinansierad verksamhet är 450 mnkr. Det är en investeringsnivå som är för hög för att klara att finansiera med egna medel.

Räntekostnader har beräknats utifrån ett antagande om att låneskulden ökar med 300 miljoner kronor per år 2027-2029 och en genomsnittsränta på 2,75 procent. Finansiella intäkter har tagits upp med 30 miljoner kronor varav 25 miljoner kronor avser avkastning på pensionsmedel. Reavinster inklusive exploateringsinkomster är upptagna till 60 mnkr år 2027 och 20 mnkr år 2028 respektive 2029.

Internräntan för 2027 förslås vara oförändrad, 2,5 %. Utgångspunkten är att internräntan ska motsvara regionens långsiktiga externa upplåningskostnad.

Regionen har en omfattande investeringsverksamhet som kräver extern finansiering i form av nya lån. Under 2026 har nya lån tagits upp med 270 miljoner kronor och beräkningar visar på ett behov av att låna ytterligare 280 miljoner kronor före årets slut. Det skulle betyda att låneskulden vid årets slut uppgår 1 526 miljoner kronor. Investeringsbudget och exploateringsbudget för 2027 uppgår tillsammans till 998 miljoner kronor. I kombination med ett budgeterat resultat på 16 miljoner kronor så indikerar det att cirka 580 miljoner kronor kan behöva tas upp i nya lån om hela investeringsbudgeten skulle användas. I låneramen ingår även lån på 2 350 miljoner kronor som avser vidareutlånas till Gotlandshem. Låneramen omfattar även en kontokredit på 400 miljoner kronor som behövs för att klara tillfälliga likviditetsunderskott i den löpande verksamheten. I låneramen ingår också finansiell leasing av fordon med 150 miljoner kronor. Sammantaget behöver låneramen uppgå till 5 000 miljoner kronor för år 2027.

I nämndernas mål och budgetskrivelse för 2027 – 2029 föreslås mål för 2027. De flesta mål som gäller 2026 ska fortsätta gälla för 2027, några justeringar i form av förtydligande av formuleringar föreslås från och med 2027. Revidering av målformulering föreslås för ett koncerngemensamt mål avseende myndighetsutövning. Regionstyrelsen och miljö- och byggnämnden föreslår revidering av en målformulering vardera. Överförmyndarnämnden föreslår revidering av tre målformuleringar.

Bedömning

God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomi och verksamhet både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service den konsumerar, så att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat. Verksamhetsperspektivet tar sikte på regionens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

De samhällsekonomiska förutsättningarna har förbättrats. Svensk BNP-tillväxt är stark åren 2026 och 2027 på grund av en stark uppgång för hushållens konsumtionsavgifter. Skatteunderlagstillväxten har återhämtat sig och förväntas öka än mer 2027, för att sedan återgå till en historiskt normal ökningstakt. Samtidigt finns ett omvärldstryck i form av klimatanpassning, förändrad demografi och säkerhet och beredskap som behöver hanteras även ekonomiskt.

I budgeten för 2027 ges nämnderna ett tillskott på 318 miljoner kronor vilket motsvarar en ökning på 4,4 procent. Den största delen av tillskottet avser personalkostnadskompensation, demografi och medicinteknisk utveckling samt externa avtal. Då inget av nämndernas äskade ramtillskott ges, trots att flertalet

äskanden avser redan befintliga kostnader eller kostnader som kommer oavsett budgetmedel, kommer mycket av nästa års kostnadsökningar och ambitionsökningar få hanteras genom omprioritering inom befintlig budgetram.

De finansiella målen avseende ett resultat på 2 procent, 100 procentig självfinansieringsgrad av skattefinansierade investeringar samt en låneskuld på max 15 procent kommer inte uppnås under planperioden utifrån de nu kända förutsättningarna. Det budgeterade resultatet för 2027 är 16 mnkr, vilket är 132 mnkr ifrån målnivån år 2027 på 148 mnkr. Resultatet under planperioden 2028-2029 visar på stora negativa resultat. Självfinansieringsgraden av investeringar i skattefinansierad verksamhet har halverats sedan 2022, och minskat från 153 procent till 75 procent under perioden. Den snabba minskningen beror på otillräckliga resultatnivåer i förhållande till de höga investeringsutgifterna de senaste tre åren. Låneskuldens andel av skatteintäkter och bidrag överskrider taket på 15 procent sedan föregående år. Prognosen för året är att låneskuldens andel ökar med 6,5 procentenheter till 22,1 procent, vilket är 7,1 procentenheter över taket. Anledningen till årets stora ökning är de höga investeringsutgifterna som prognostiseras till 1,1 mdkr, varav drygt 600 mnkr i skattefinansierad verksamhet. Den totala låneskulden prognostiseras till 1,5 mdkr vid året slut. Förväntan är att låneräntorna kommer att stiga framöver. Det lågräntеläge som varit under en lång tid kommer inte tillbaka, och därmed så kommer kapitalanskaffningen att ta av det ekonomiska utrymmet när låneskulden ökar.

Regionen har begränsade möjligheter att öka sina intäkter men större möjligheter att påverka sina kostnader. Det är viktigt med ett fortsatt fokus på ekonomin och att nämnderna håller sina budgetar. Åtgärder behöver därför vidtas för att sänka verksamhetens kostnader så att resultatmålen uppnås. Dessutom behöver investeringarna prioriteras så att de årliga investeringsutgifterna hamnar på en långsiktigt hållbar nivå. Båda åtgärderna är nödvändiga för att klara de finansiella målen och uppnå en god ekonomisk hushållning framöver. Det är därför av stor vikt att nämnderna väger in kostnadsaspekten vid verksamhetsplaneringen. Flera av målen är kostnadsdrivande då aktiviteter för att nå måluppfyllelse kräver ökade resurser. Vid konflikt mellan beslutade prioriteringar och mål och de ekonomiska resurserna är de ekonomiska resurserna överordnade. Ekonomin är den restriktion som sätter gränser för måluppfyllelsen och verksamhetens inriktning och omfattning. Nämnden har ansvar för att snarast rapportera om den inte kan uppfylla de mål och åtaganden som regionfullmäktige beslutat om.

Ärendets behandling under mötet
Johan Malmros (C) tillstyrker arbetsutskottets förslag om reviderad ersättning för förtroendevalda:

- Ersättning för 1:e och 2:e vice ordförande i alla nämnder ska motsvara 20 % i stället för 10 % av ordförandes ersättning.
- Ersättning för ordförande i kultur- och fritidsnämnden ska motsvara 60 %.
- Ersättning för ordförande i utbildningsnämnden ska motsvara 80 %.
- Ersättning för uppdraget som regionfullmäktiges ordförande ska motsvara 20 %. Reseersättning vid förrättning ska utgå.
- Årsarvode för vice ordförande i regionfullmäktige ska motsvara 10 % av ordförandes.
- Ersättning för ledamöter i personalutskott ska motsvara 8 % av årsarvodet till övriga regionrådsuppdrag som innefattar 100 % tjänstgöring.
- Ersättning för ledamöter i näringslivs- och utvecklingsutskott ska motsvara 8 % av årsarvodet till övriga regionrådsuppdrag som innefattar 100 % tjänstgöring.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag med redaktionell ändring och finner att det bifalls.

Driftbudget
Johan Malmros (C) tillstyrker arbetsutskottets förslag till beslut om driftbudget enligt förslag från S-C-V som visar på en budget med beräknat resultat om 16 miljoner kronor. **Se bilaga 1.** I detta instämmer Saga Carlgren (V).

Gisela Wood (L) yrkar på driftbudget enligt förslag från L-KD som visar på en budget med beräknat resultat om 102,6 miljoner kronor. **Se bilaga 2.**

Maya Arfvidson (MP) yrkar på en driftbudget enligt förslag från MP som visar på en budget med beräknat resultat om 18,8 miljoner kronor. **Se bilaga 3.**

Ragnar Gustavii (M) och Lars Engelbrektsson (SD) yrkar bifall till driftbudget enligt förslag från L-KD.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag, Gisela Woods (L) yrkande och Maya Arfvidson (MP) yrkande och finner att arbetsutskottets förslag om driftbudget enligt förslag från S-C-V bifalls.

Protokollsanteckning
Sara Lidqvist (KD) anmäler protokollsanteckning:
Kristdemokraterna förespråkar ekonomisk hållbarhet och därmed det förslag till driftbudget, investeringsbudget och politiska riktlinjer för effektivisering som Kristdemokraterna och Liberalerna har inkommit med. Liberalerna och Kristdemokraterna yrkar att de politiska riktlinjerna för effektivisering och verksamhetsutveckling 2027 antas som inriktning för genomförandet av budgeten. I övrigt tillstyrks de delar av förvaltningens beslutsförslag som inte strider mot eget budgetalternativ.

Driftbudget 2027 S - C - V	(mnkr)
Personalkostnadskompensation	
Generell personalkostnadskompensation	125.0
Plan för löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken	15.0
Summa personalkostnadskompensation	**140.0**
Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell Utbildningsnämnd	-1.0
Resursfördelningsmodell SON	40.6
Resursfördelningsmodell HSN	59.8
Summa resursfördelningsmodell	**99.5**
Externa avtal och interna prishöjningar	
Externa avtal	48.6
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5.0
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	2.9
Förändring internhyra (3,6 %)	22.0
Driftskostnader exploatering	5.6
Summa externa avtal och interna priser	**84.1**
Tidigare beslutade ramförändringar	
RS/Politik	-1.76
RS/RSF: Badhus i Visby drift	5.4
RS/RSF: Hansedagarna 2025	-0.3
RS/RSF: Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0.2
RS/RSF: Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	-0.9
RS/RSF: Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	-1.01
RS/RSF: Anläggningsstöd Visby gymnasterna	0
MBN: Utredningar i samband med exploateringar	-7.7
Summa tidigare beslutade ramförändringar	**-6.1**
Övriga justeringar	
Reavinster och exploatering	-20.0
Finansiella intäkter	-30.0
Summa	**-50.0**
Summa förändring budget 2027	**267.5**
Resultat före beredning	-6
Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning)	290
Budgeterat resultat 2027	**16.4**

Skattesats
Johan Malmros (C) tillstyrker arbetsutskottets förslag att skattesatsen lämnas oförändrad och fastställs till 33,60 per skattekrona. I detta instämmer Saga Carlgren (V).

Maya Arfvidson (MP) yrkar att en skattehöjning om 50 öre dvs att kommunal inkomstskatt utdebiteras år 2027 med kronor 34,10 per skattekrona.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Maya Arfvidsons (MP) yrkande och finner att arbetsutskottets förslag att lämna skattesatsen oförändrad bifalls.

Investeringsbudget
Johan Malmros (C) tillstyrker arbetsutskottets förslag att investeringsbudget 2026-2027 med investeringsplan 2028-2030 fastställs enligt förslag från S-C-V. I detta instämmer Saga Carlgren (V).

Gisela Wood (L) yrkar att investeringsbudget 2027 fastställs i enlighet med Liberalerna och Kristdemokraternas investeringsförslag med en total investeringsram för 2027 om 830,65 miljoner kronor, varav 351,90 miljoner kronor avser skattefinansierad verksamhet och 478,75 miljoner kronor avgiftsfinansierad verksamhet.

Maya Arfvidson (MP) tillstyrker arbetsutskottets förslag med eget tilläggsyrkande att tekniska nämnden i investeringsbudget och plan får de äskade 18,65 miljoner för 2027 samt 9,7 miljoner 2027, 2028 och 2029 för kollektivtrafikens infrastruktur enligt hållplatshandboken som man äskat.

Ragnar Gustavii (M) och Lars Engelbrektsson (SD) yrkar bifall till investeringsbudget 2027 enligt förslag från KD och L.

Ordförande ställer proposition på Maya Arfvidsons (MP) tilläggsyrkande och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Gisela Woods (L) yrkande och finner att arbetsutskottets förslag om investeringsbudget och investeringsplan enligt förslag från S-C-V bifalls.

Uppdrag
Yrkanden om uppdrag

Johan Malmros (C) tillstyrker arbetsutskottets förslag om följande uppdrag:

1. Regiondirektören får i uppdrag att säkerställa att reglementen och instruktioner harmonierar i alla utskott.

Maya Arfvidson (MP) yrkar att regionstyrelsen föreslår för regionfullmäktige att besluta om följande uppdrag:

1. Barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att under 2027 ta fram en långsiktig plan för Gotlands grundskolor. Arbetet ska utgå från den demografiska utvecklingen och syfta till att skapa en långsiktigt hållbar skolorganisation där alla elever får en likvärdig utbildning och det stöd de har rätt till. Planerna ska tas fram i dialog med elever, vårdnadshavare och personal och bidra till en gemensam bild av våra demografiska utmaningar och skolornas framtida förutsättningar och behov.
2. Barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att identifiera förskolor och skolor med effektivt arbete för jämställdhet, normmedvetenhet och våldsprevention samt utarbeta en modell för att sprida kunskapen till övriga skolor.
3. Regionstyrelsen får i uppdrag att strukturera kommande budgetunderlag på ett sätt som främjar struktur, sammanhang och läsbarhet för beslutande politiker och allmänhet.

Maya Arfvidson (MP) yrkar att regionstyrelsen beslutar om följande uppdrag:

4. Regiondirektören får i uppdrag att föreslå hur och var en funktion som vattenstrateg/rådgivare kan inrättas samt uppskattad budget för detta. Ansvarsområdet för funktionen skall vara att verka för god förvaltning, samordning och skydd av vattnet i landskapet och vattnet runt Gotland. Föreslå lämpligt upplägg och uppdrag för en vattenpolitiker eller fler i syfte att politiskt bevaka och lyfta vattenfrågorna i regionfullmäktige, regionstyrelsen, tekniska nämnden samt miljö- och byggnämnden.
5. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag för hur berörda förvaltningar kan omarbeta och minimera arbetet med utvecklingen av stadsdelen Visborg i syfte att frigöra resurser för andra angelägna verksamheter inom regionen. Detta skall gälla så länge regionens ekonomi är så ansträngd som idag.

Saga Carlgren (V) yrkar avslag till Maya Arfvidsons (MP) samtliga yrkanden om uppdrag.

Ordförande ställer proposition eget yrkande om uppdrag och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på Maya Arfvidsons (MP) yrkande om uppdrag nr 1-5 och finner att de avslås.

Personalkostnadskompensation, internränta, låneram och regionfullmäktiges mål för 2027
Johan Malmros (C) tillstyrker regionstyrelseförvaltningens förslag till beslut enligt följande:

- Personalkostnadskompensationen 2027 fördelas med ett generellt påslag till samtliga nämnder.
- Internräntan 2027 är oförändrad och uppgår till 2,5 procent.
- Regionstyrelsen har under år 2027 rätt att omsätta lån och ta upp nya lån inom en total högsta låneram på 4 450 miljoner kronor.
- Kontokrediten för år 2027 ska vara 400 miljoner kronor.
- Ram för finansiell leasing av lös egendom år 2027 ska vara 150 miljoner kronor.
- Regionstyrelsen har under år 2027 rätt att anvisa medel ur eget kapital för tilläggsanslag till investering inom en ram av 20 miljoner kronor.
- Förslaget till regionfullmäktiges mål för 2027 godkänns.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande personalkostnadskompensation, internränta, låneram och regionfullmäktiges mål för 2027 och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag i sin helhet och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag
Ramberäkning, regionstyrelsens arbetsutskott 2026-10-16
Plankalkyl. Regionstyrelsens arbetsutskott 2026-10-16
Kompletterande beredningsunderlag 2027-2029, 2026-09-25
Samtliga nämnders Mål och budget 2027-2029
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-10-19

Skickas till
Samtliga nämnder